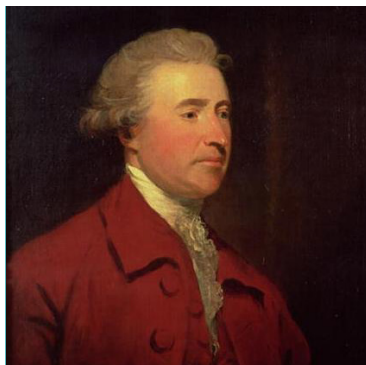

Edmund Burke (1729-1797) är känd som konservatismens fader. 1765 engagerade han sig i det politiska parti som vid denna tid gick under namnet Whigs, en föregångare till det liberala partiet i Storbritannien.

I parlamentet förespråkade han liberala idéer såsom frihandel, frihet åt de amerikanska kolonierna och religionsfrihet för katoliker. Men idag är han framförallt känd för sitt verk *Reflektioner om franska revolutionen*, en konservativ klassiker.

EDMUND BURKE

Reflektioner om franska revolutionen

År 1790 utgavs Burkes magnus opus *Reflektioner om franska revolutionen* där han beskriver hur politisk utveckling sker, och bör ske, och kontrasterar detta mot vad som samtidigt skedde i Paris.

Burke framhöll att det är den samhälleliga kontexten som avgör vad som är bra eller dåligt. Att utarbeta allmänna filosofiska principer som man sedan försöker applicera på verkligheten är enligt honom en dålig idé. Politiken är istället ett hantverk där man ständigt arbetar på utan något förutbestämt mål. I denna anda kritiserade han den franska revolutionens vurmande för frihet och mänskliga rättigheter som han menade var meningslösa oanvändbara konstruktioner som gör det omöjligt att regera. Om alla människor har okränkbara rättigheter finns det inga möjligheter att kompromissa kring de målkonflikter som oundvikligen uppstår i ett samhälle.

Burke hade även en stark tilltro till gamla institutioner och sedvänjor, och höll de högre än "dagens förnuft eller dagens böjelser". För honom är varje individs förnuft en begränsad resurs som inte kan antas kunna göra mer än ett litet bidrag till samhällets totala kunskap. Istället bör vi sätta vår tilltro till fördomar: äldre generationers koncentrerade kunskap, och traditioner som ger oss en känsla av gemenskap och sätter in oss i ett sammanhang. Burke var inte emot förändringar, men såg eftertänksamhet och försiktighet som centrala när förändringar sker. Om vi ska ändra i de lagar och institutioner som vi fått till skänks av våra företrädare måste vi förstå anledningen bakom deras existens.

Med detta i ryggen är det föga förvånande att Burke var mycket kritisk mot den franska revolutionen. Han hävdade att samhälleliga förändringar bör ske lagenligt inom det gamla systemet, inte genom drastiska revolutioner. Enligt Burke hade fransmännen brutit mot allt som är gott inom sin tradition genom att förvillas av övertron på rationaliteten. Han såg abstraktioner, högtflygande utopier och verklighetsfrämmande teorier, som inte tog hänsyn till historiska omständigheter och människans brister, och menade att deras tillämpning skulle leda till en destruktiv politik kantad av besvikelser.

Som alternativ till den franska utvecklingen ställde Burke det brittiska exemplet. Han ansåg att ett samhälle måste förändras och utvecklas, men genom en successiv och långsam process, där hänsyn hela tiden togs till de traditioner och institutioner

TIMBRO
förlag

LÄSGUIDE

Vidareläsning

Människans rättigheter

Thomas Paine

Spontan ordning

Friedrich Hayek

Tio konservativa principer och tio konservativa händelser

Russel Kirk

som växt fram genom historien. En nation kunde liknas vid en organism, vars delar var komplext sammanfogade, och måste därmed behandlas med stor varsamhet för att inte falla sönder.

ATT DISKUTERA:

- § Burke har väldigt lite tilltro till det mänskliga förnuftet. Håller du med om att vi inte kan förvänta oss särskilt stora politiska förbättringar?
- § Mänskliga rättigheter var en ny idé på Burkes tid som han var mycket kritisk till. Håller du med om kritiken? Blir rättigheterna hinder i vägen för det goda samhället?
- § Burke är inget fan av idéer eller principer, utan ser politike mer som ett hantverk. Ser du någon poäng i att fundera på idealsamhället?
- § Hur viktiga är traditionerna i ditt liv? Hur viktiga är de för ett fungerande samhälle?
- § Burke diskuterar vilka skatter som är bra och dåliga, och menar att de bra är de som drar in mycket pengar till statsapparaten, såsom den vid tiden hatade saltskatten. Vad finns det för andra aspekter som är värda att ta hänsyn till när man värderar olika skatter?
- § Enligt Burke ligger det i människans natur att äga saker, att ta andras egendom är alltså en omänsklig behandling. Är det ett starkt försvar för äganderätten? Har du ett bättre? eller finns det hål i äganderätten?
- § Burke lägger stor vikt vid den bibehållna samhället. Han menar att kungen får abdikera, men inte avskaffa monarkin och att ett parlament inte kan upplösa sig självt. Har en institution tagit på sig ansvaret att styra landet får den aldrig sluta, utan bara reformeras inifrån. Har han rätt? Eller finns det exempel på revolutioner som fallit väl ut?
- § Enligt Burke kommer det alltid finnas makt och makthavare i ett samhälle, att försöka byta styrelseskick resulterar enligt honom bara i att personerna byts ut till ingen nytta. Kan man organisera ett samhälle där människor inte har makt över varandra?